

Zadanie 1.1 Monitorowanie i analiza nowych zagrożeń fitosanitarnych ze strony organizmów szkodliwych dla roślin

Celem zadania była aktualizacja opracowanych do tej pory oraz wykonanie nowych analiz ryzyka (dla agrofagów, jak i towarów objętych regulacjami fitosanitarnymi) w celu zapewnienia bezpieczeństwa upraw oraz naturalnych ekosystemów, opracowanie planów działania i planów awaryjnych, o których mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady Europy 2016/2031 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie środków ochronnych przeciwko agrofagom oraz opracowanie materiałów aplikacyjnych kierowanych do państw trzecich celem uzyskania dostępu do rynku tych państw i metodyki ilościowej analizy ryzyka w części dotyczącej wpływu na rolnictwo i środowisko na potrzeby wykorzystania w systemie priorytetyzacji agrofagów.

W roku 2021 oceny zagrożenia przygotowywane były w oparciu o schemat przygotowany i opublikowany przez Europejską i Śródziemnomorską Organizację Ochrony Roślin, który w roku 2017 został zmodyfikowany stosownie do wymagań Rozporządzenia PE i RE 2016/2031 w sprawie środków ochronnych przeciwko agrofagom roślin.

W bieżącym roku wykonano analizy zagrożenia dla 13 agrofagów (5 gatunków owadów, 2 rodzajów wirusów, 2 gatunków bakterii, 2 gatunków grzybów oraz 2 gatunków nicieni). Ponadto przygotowano 3 plany awaryjne (*Spodoptera frugiperda*, *Dendrolimus sibiricus*, *Anthonomus eugeni*), jeden raport eksportowy na potrzeby otwarcia rynku Wenezueli na import pszenicy oraz metodykę ilościowej analizy zagrożenia agrofagiem.

Przeprowadzone analizy wykazały wysokie ogólne ryzyko fitosanitarne dla 2 agrofagów, średnie dla 8 oraz niskie dla 3 (Tab. 1.). W przypadku ocen zagrożenia agrofagiem istotne jest określenie poziomu niepewności, który pośrednio daje nam obraz pewności przeprowadzonego szacowania ryzyka. W roku 2021 wysokie ryzyko fitosanitarne oszacowano przy średnim poziomie niepewności dla *Anoplophora chinensis* oraz *Aromia bungii* (Tab. 1.). Z kolei niski poziom ogólnego ryzyka fitosanitarnego przy średnim poziomie niepewności oszacowano dla *Cucurbit yellow stunting disorder crinivirus*, *Anthonomus eugeni* i *Belonolaimus longicaudatus* (Tab. 1.). Dla jednego z analizowanych 13 agrofagów poziom niepewności oszacowano jako wysoki. Dowodzi to braku precyzyjnych danych dotyczących zarówno biologii i ekologii poszczególnych agrofagów jak i danych statystycznych dotyczących występowania i upraw poszczególnych gatunków roślin żywicielskich czy danych dotyczących woluminu importowanych przesyłek mogących stanowić drogę przenikania.

Tab. 1. Poziomy ryzyk, prawdopodobieństw oraz niepewności oceny dla poszczególnych agrofagów, dla których wykonano analizy zagrożenia agrofagiem w 2021 r.

	Ryzyko fitosanitarne dla zagrożonego obszaru	Poziom niepewności oceny	Prawdopodobieństwo wejścia	Poziom niepewności oceny	Prawdopodobieństwo zasiedlenia w warunkach zewnętrznych	Poziom niepewności oceny	Prawdopodobieństwo zasiedlenia w uprawach pod osłonami	Poziom niepewności oceny	Ocena wielkości rozprzestrzenienia	Poziom niepewności oceny	Ocena wielkości wpływu na bioróżnorodność	Poziom niepewności oceny	Ocena wielkości wpływu na usługi ekosystemowe	Poziom niepewności oceny	Ocena wielkości wpływu socjoekonomicznego	Poziom niepewności oceny
OWADY																
<i>Anoplophora chinensis</i>	W	S	W	S	S	N	nd.	nd.	S	S	W	S	W	S	W	S
<i>Anoplophora glabripennis</i>	S	S	W	S	S	S	N	N	S	S	W	S	W	S	W	S
<i>Anthonomus eugenii</i>	N	S	N	N	N	N	S	N	N	S	N	N	N	N	N	S
<i>Aromia bungii</i>	W	S	W	S	W	S	N	N	S	S	N	S	W	S	S	N
<i>Bactericera cockerelli</i>	S	S	S	S	N	S	W	N	N	S	S	W	N	S	S	S
WIRUSY																
<i>Cucurbit yellow stunting disorder crinivirus</i>	N	S	S	N	S	N	N	S	N	N	S	N	N	S	S	N
<i>Tomato mottle mosaic virus</i>	S	S	W	S	W	N	W	S	W	S	N	S	S	N	S	N
BAKTERIE																
<i>Grapevine flavescence doree phytoplasma</i>	S	S	N	N	N	N	S	N	N	N	S	S	S	S	S	S
<i>Candidatus Phytoplasma ulmi</i>	S	W	S	W	S	W	N	N	N	W	S	W	N	S	N	S
GRZYBY																
<i>Gremmeniella abietina</i>	S	N	S	N	W	N	S	N	S	N	S	N	W	N	W	N
<i>Seiridium cardinale</i>	S	S	S	S	W	N	N	N	S	S	S	S	N	W	N	S
NICIENIE																
<i>Belonolaimus longicaudatus</i>	N	S	N	N	S	S	N	N	S	N	S	W	S	W	S	S
<i>Pratylenchus brachyurus</i>	S	S	S	N	N	S	W	N	N	N	S	W	S	W	S	W

Kolorem czerwonym zaznaczono gatunki, dla których oceny ryzyka oraz niepewności mogą ulec zmianie.

Wykonane mierniki:

1. *Aromia bungii* – express PRA.
2. *Gremmeniella abietina* – express PRA.
3. *Pratylenchus brachyurus* – express PRA.
4. *Seridium cardinale* – express PRA.
5. Phytoplasma ulmi – express PRA.
6. Tomato mottle mosaic virus – express PRA.
7. Cucurbit yellow stunting disorder crinivirus – express PRA.
8. *Belonolaimus longicaudatus* – express PRA.
9. Grapevine flavescence dorée phytoplasma – express PRA.
10. *Anoplophora chinensis* – express PRA.
11. *Anoplophora glabripennis* – express PRA.
12. *Bactericera cockerel* – express PRA.
13. *Anthonomus eugeni* – express PRA.
14. *Spodoptera frugiperda* – plan awaryjny.
15. *Dendrolimus sibiricus* – plan awaryjny.
16. *Anthonomus eugeni* – plan awaryjny.
17. Raport na potrzeby eksportu pszenicy do Wenezueli.
18. Metodyka ilościowej analizy ryzyka w części dotyczącej wpływu na rolnictwo i środowisko na potrzeby wykorzystania w systemie priorytetyzacji agrofagów.